

Kunnanhallitus
Kunnanhallitus

§ 264
§ 290

10.11.2020
08.12.2020

PELKOSENNIEMEN KUNNAN JOHTAMISJÄRJESTELMÄN UUDISTUS

Khall 10.11.2020 § 264

Kuntalaki luo puitteet kunnan johtamisjärjestelmälle. Se mahdollistaa laajasti useat erilaiset johtamis- ja organisaatiomallit. Jokaisessa mallissa kunnan päätösvaltaa käyttää asukkaiden valitsema valtuusto.

Valtuusto päättää kunnan koko johtamisjärjestelmästä. Siihen kuuluu mm. hallinnon rakenne eli organisaatio sekä se, miten toimivalta ja tehtävät jaetaan eri toimijoiden kesken.

Kuntalain mukaan pakollisia toimielimiä ja toimijoita kunnassa ovat ainoastaan valtuusto, kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta. Näiden lisäksi valtuusto asettaa lautakuntia ja johtokuntia. Vaihtoehtoisilla malleilla on erilaisia vaikutuksia toimielinten välisen vallan ja vastuun jakautumiseen.

Pelkosenniemen kunnanhallituksen asettaman (kh 11.8.2020 § 165) taloustyöryhmän esitykset talouden tasapainottamistoimenpiteistä on esitelty valtuuston talusseminaarissa 6.10.2020.

Toimenpide-ehdotukset sisältävät monipuolisesti toimenpiteitä tulojen lisäämiseksi, kustannusten vähentämiseksi ja tuottavuuden parantamiseksi. Eräänä toimenpiteenä työryhmä esittää kunnan johtamisjärjestelmän muuttamista niin kutsutun valtuusto-kunnanhallitus -mallin mukaiseksi, jolloin kunnanhallitus hoitaa myös lautakuntien tehtävät niin pitkälle kuin laki antaa mahdollisuuden. Kunnassa säilyvät lakisääteisesti pakolliset lautakunnat, kuten tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta sekä lupa- ja valvonta-asioista vastaava lautakunta.

Johtamisjärjestelmän uudistus on kunnan kannalta merkittävä asia, jonka yhteydessä on myös arvioitava jäljelle jäävien toimielinten koko ja toimivalta. Päätös johtamisjärjestelmän uudistamisesta käynnistää myös hallintosäännön päivitystyön. Valmisteltavalle muutokselle on perusteltua laatia ennakkovaikutusten arviointi (EVA) tarkoituksenmukaisilla kriteereillä, kuten talouden, päätöksenteon tehokkuuden ja demokratian toteutumisen kannalta.

Mikäli valtuuston koko muuttuu vuonna 2016 ilmoitetusta, on valtuuston päätös aiemman päätöksen muuttamisesta ilmoitettava oikeusministeriölle viimeistään 31.12.2020 (kuntalain 16 §).

Esityslistan liitteenä on tiivistelmä vaihtoehtoisista

johtamisjärjestelmämalleista.

Lisätiedot/valmistelija: Kunnanjohtaja Päivi Vauhkonen, p. 040 157 7045

Kunnanjohtajan esitys: Kunnanhallitus päättää asettaa työryhmän valmistelemaan kunnan johtamisjärjestelmän uudistusta, joka käynnistää myös hallintosäännön päivityksen.

Käsittely: Annika Kostamo esitti, että pyydetään jokaista valtuustoryhmää nimeämään edustajansa työryhmään 16.11.2020 mennessä. Työryhmän ehdotus kunnan johtamisjärjestelmäksi tulee olla valmis 2.12.2020 mennessä. Työryhmän koollekutsuja on kunnanjohtaja.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan esityksen Kostamon esityksen lisäksi päättäen
1) asettaa työryhmän valmistelemaan kunnan johtamisjärjestelmän uudistusta, joka käynnistää myös hallintosäännön päivityksen, ja että
2) pyydetään jokaista valtuustoryhmää nimeämään edustajansa työryhmään 16.11.2020 mennessä. Työryhmän ehdotus kunnan johtamisjärjestelmäksi tulee olla valmis 2.12.2020 mennessä. Työryhmän koollekutsuja on kunnanjohtaja.

Tiedoksi: Nimetyt henkilöt

Muutoksenhaku: Päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee kuntalain 136 §:n mukaista valmistelua ja täytäntöönpanoa.

Khall 08.12.2020 § 290

kh 8.12.2020

Kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti on valtuustoryhmiä pyydetty nimeämään edustajansa valmistelemaan johtamisjärjestelmäuudistusta. Kyseinen työryhmä on tutustunut kuntien erilaisiin johtamisjärjestelmämalleihin ja kokoontunut kahdesti. Työryhmä päätyi tekemään ennakkovaikutusten arvioinnin (EVA) nykyiselle perinteiselle lautakuntamallille ja valtuusto-kunnanhallitus -mallille (ns. kunnanhallitusmalli), jotka arvioitiin soveltuvimmiksi Pelkosenniemen kuntaan taloustyöryhmässä käydyssä keskustelun mukaisesti. Arvioinnissa tarkasteltiin seuraavia vaikutuksia: demokratian toteutuminen, päätöksenteon sujuvuus, taloudelliset vaikutukset sekä kuntajohtaminen ja -strategian toteutuminen.

Työryhmä esittää näkemyksensä, että Pelkosenniemen kuntaan tulisi valita kunnanhallitusmalli seuraavien perusteluin:
+ Päätöksenteko sujuvoituu, mikä lisää luottamushenkilöiden

- motivaatiota osallistua kokouksiin
- + Samojen henkilöiden ei tarvitse osallistua useisiin kokouksiin
 - + Asioiden moninkertainen käsittely vähenee
 - + Kokous-kustannukset pienenee
 - + Päätösten vaikutusten kokonaisarviointi paranee
 - + Edistää talouden kokonaisuuden huomioon ottamista
 - + Viranhaltijoiden keskinäinen yhteistyö lisääntyy
 - + Viranhaltijoiden yhteistyö luottamushenkilöiden kanssa tiivistyy
 - + Edistää kuntastrategian toteutumista
 - + Vähentää toimialojen ja vastuualueiden siiloutumista
 - + Tehostaa kuntajohtamista
 - + Toimialan asiantuntijuus vahvistuu
 - + Johtoryhmän rooli korostuu (koordinointi)

Kunnanhallitusmallin heikkoudet tai epävarmuustekijät, kuten kunnan työntekijöiden mahdollisuus toimia jatkossa luottamushenkilönä (vaalikelpoisuus) saattaa kaventua ja moniäänisyys voi vähentyä luottamushenkilöiden kokonaismäärän pienentyessä (riippuu osin toimielinten koosta), nähtiin vähäisempiä, kuin mallin vahvuudet tai mahdollisuudet, jotka on esitetty edellä olevassa luettelossa. EVA-arvioinnissa otettiin huomioon myös se tosiasia nykyiseen nähden, että perinteisen lautakuntamallin vahvuuksien toteutuminen edellyttäisi muun muassa luottamushenkilöiden nykyistä aktiivisempaa osallistumista toimielinten toimintaan, kuten kokouksiin, seminaareihin ja koulutuksiin, jotta päätöksenteko ei jäisi harvojen henkilöiden vastuulle.

Valtuutettujen lukumäärästä säädetään kuntalain (410/2015) § 16. Tällä hetkellä Pelkosenniemen kunnanvaltuuston koko on pienin mahdollinen (13 jäsentä), ja jäsenmäärä on pienentynyt valtuustokauden aikana 12 henkilöön valtuutettujen erojen vuoksi. Ajoittain kunnassa on ollut haasteita saada toimielinten kokoukset päätösvaltaiseksi jäsenten poissaolojen vuoksi.

Johtamisjärjestelmämallien EVA-arviointi on kokonaisuudessaan esityslistan liitteenä.

Lisätiedot/valmistelija: Kunnanjohtaja Päivi Vauhkonen, p. 040 157 7045

Kunnanjohtajan esitys: Kunnanhallitus päättää

- 1) esittää valtuustolle, että Pelkosenniemen valtuuston koko ei muutu, vaan pysyy seuraavalla 1.6.2021 alkavalla valtuustokaudella minimissä eli 13 valtuutetussa
- 2) esittää valtuustolle, että Pelkosenniemen kunnan johtamisjärjestelmäksi valitaan valtuusto-kunnanhallitusmalli 1.6.2021 alkaen
- 3) että kunnan hallintosäätöön valmistellaan

valtuusto-kunnanhallitusmallin edellyttämät muutokset
viranhaltijatyönä, mikäli valtuusto hyväksyy
valtuusto-kunnanhallitusmallin
4) lähettää asian johtamisjärjestelmämuutoksen valmistelusta
yhteistoimintaelimelle (YT-ryhmä) tiedoksi
5) tarkastaa pykälän kokouksessa

Käsittely: Pentti Pyykönen esitti kohtaan kaksi, että johtamisjärjestelmä säilytetään ennallaan. Perusteluna demokratian toteutuminen paremmin ja estetään päätäntävällän keskittymistä muutamille henkilöille.

Pyykösen esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan esityksen päättäen
1) esittää valtuustolle, että Pelkosenniemen valtuuston koko ei muutu, vaan pysyy seuraavalla 1.6.2021 alkavalla valtuustokaudella minimissä eli 13 valtuutetussa
2) esittää valtuustolle, että Pelkosenniemen kunnan johtamisjärjestelmäksi valitaan valtuusto-kunnanhallitusmalli 1.6.2021 alkaen
3) että kunnan hallintosäätöön valmistellaan valtuusto-kunnanhallitusmallin edellyttämät muutokset viranhaltijatyönä, mikäli valtuusto hyväksyy valtuusto-kunnanhallitusmallin
4) lähettää asian johtamisjärjestelmämuutoksen valmistelusta yhteistoimintaelimelle (YT-ryhmä) tiedoksi
5) tarkastaa pykälän kokouksessa

Tiedoksi: Valtuuston esityslistalle 15.12.
YT-ryhmä 14.12.

Muutoksenhaku: Päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee kuntalain 136 §:n mukaista valmistelua ja täytäntöönpanoa.